

DE EFFEN REKENING VAN DE GESCHIEDENIS AAN DE LEZER

Tallose Griekse en Romeinse beelden ogen verbluffend mooi. Klassieke schoonheid. Soms vertederend, soms ontzagwekkend, soms beide tegelijk.

Zo'n bewering is natuurlijk geen originele gedachte. Maar zij blijft werkzaam en zij geraakt maar niet gedateerd. Het blijft immers een volhardend gesprek over een onderwerp dat blijkbaar is ontstaan buiten de wetten van de tijd en buiten de wetten van de biologische onvolmaaktheid van de mens.

Het lijkt allemaal zo evident. En zo onbetwistbaar.

Maar toch. Er blijven immers doordringende vragen: waar bevindt zich de mens *achter* al die metafysische scheppingen? Waar verbergt zich de kunstenaar? Hoe ziet hij eruit, van zijn hoofddeksel tot zijn schoeisel, van de spits van zijn neus tot het laatste sprietje haar op zijn achterhoofd. Hoe stel ik mij zijn mond voor, zijn ogen, zijn opschik, zijn lichaamstaal?

Ook die vragen zijn misschien niet echt oorspronkelijk. Of toch. Want de genieën wisten zelf niet wie zij waren en daarom moeten wij het nu maar eens gaan uitzoeken hoe toeval en lot hebben beslist over hun bestaan. Zij wisten het niet, wij des te beter. En het papier, het altijd zo gewillige papier, biedt nog veel ruimte om daar over na te denken en om daar desnoods over te redetwisten.

In tegenstelling tot de verwachtingen die wij omtrent geniale mensen koesteren, wordt het geen leuk verhaal.

Als wij de historicus Anton Gill kunnen geloven, dan was de briljante Italiaanse schilder Raffaëlo zelfs de allereerste elegante en geestelijk verfijnde kunstenaar die zijn opwachting maakte op het uitgestrekte en drukbezette podium van de kunstbeoefening in de buurt van de Middellandse Zee.¹

De allereerste, welteverstaan. Al zijn voorgangers bleken niet alleen excentriekelingen, maar daarenboven leden zij aan een zedelijk gebrek of aan een lastige gewoonte. Of gewoon aan grofheid. De donkerte van hun verdorvenheid was vaak beter zichtbaar dan het licht van de deugd-

zaamheid. Het leek wel alsof de goden zich fatsoenshalve afkeerden van de gekte van hun schepselen.

En als wij een andere Angelsaksische geleerde, de Amerikaan Michaël Parenti lezen, dan was het antieke Rome, het hart van de beschaafde Latijnse wereld, eigenlijk een ware schurkenstaat, een eindeloos vertakt rovershol van corrupte politici, samenzweeters, sluwe advocaten, hebbelijke senatoren, hautaine en harteloze slavenbezitters.

Af en toe botsen wij wel eens tegen een rechtvaardig mens aan, tegen een democraat of gewoon tegen een bescheiden dienaar van de republiek of het keizerrijk. Maar bij nader toezien, bleek die voorbeeldfiguur dan toch niet zó voorbeeldig geleefd te hebben, want versukkeld in een web van allerlei lichamelijke lusten. De ene lust moge dan al bedenkelijker geweest zijn dan de andere.²

In moderne termen vertaald, betekent het dat de mediterrane wereld toentertijd eigenlijk 'de as van het kwaad' was. Intussen is die as blijkbaar verschoven, naar elders in de wereld. Maar toch ook weer naar die gebieden waar de zon vaker schijnt en de mensen vitaler en tomelozer maakt. Het lijkt wel een fataliteit te zijn.

Natuurlijk, die zure oprispingen over de Klassieke Oudheid en Middeleeuwen, dat zijn de commentaren van Angelsaksische geleerden, die – wegens de vele wolken en de eindeloze mistige velden in hun landen – wel eens ijs in hun ziel dragen.

Zo iemand revancheert zich misschien al te graag tegenover beroemde lieden die uit een zonniger wereld stammen. En die lieden mogen dan misschien wel lelijker geschapen zijn en wat sneller kaalhoofdig geworden zijn, zij dragen alleszins de glans van de zon in hun kleren.

Maar laten wij nu eens veronderstellen dat die Angelsaksische mythejagers hun hardvochtig oordeel kunnen staven.

Dan wordt het weggegooid geld indien men zich nog langer verdiept in het meeslepende – ruim vier kilo's wegende – boek van Marco Bussagli, waarin de artistieke hemel van de Romeinse wereld wordt ontleed, met een heel zacht fileermesje dat niemand kwetst en alleen maar gelukkige lezers achterlaat.³

Hoe meer geschiedenis men leest, hoe waarheidsgetrouwer het verhaal van de wereld wordt. En hoe pessimistischer. De Poolse publicist M.S. Arnoni vatte zijn ervaring met de geschiedenis samen in een erg beklijvende vaststelling: het recht om pessimist te zijn.⁴

Maar anderzijds had de beroemde Duitse auteur en filosoof Johann Wolfgang von Goethe bijna twee eeuwen eerder de mythische Mephistopheles op een vrijmoedige toon al het grote leed van de wereld laten ontkennen. Eerst ontkende hij en vervolgens zette hij zijn ervaring om in een geheimzinnige voldoening. Dat alles ondanks het feit *“dat hij verschrikkelijk veel had gelezen”*.⁵

Er wordt vaak beweerd dat de enige les van de geschiedenis luidt dat men er niets uit leert.

Dat is op zijn minst een betwistbaar standpunt. Want men put uit de geschiedenis een tweevoudig recht: het recht om pessimist te zijn en tegelijk het recht om dat niet te zijn.

De grote levenswijsheid ligt besloten in de vermenging van die twee zekerheden. Want dan alleen biedt de kennis van de geschiedenis ons de kans op een effen rekening met het verleden.

Blijft de geschiedenis ons dan nog iets schatplichtig? Neen, want wij hebben dan niets meer te vorderen van de geschiedenis. Wij zijn quitte.

■ FRANS-JOS VERDOODT, VOORZITTER VAN HET ADVN

¹ A. Gill, *Il Gigante*, Amsterdam, 2004.

² M. Parenti, *De moord op Julius Caesar. Historische mythes over democratie*, Antwerpen, 2004.

³ M. Bussagli, *Rome. Kunst en Architectuur*, Keulen, 2000.

⁴ M.S. Arnoni, *Het recht om pessimist te zijn*, Amsterdam, 1991.

⁵ *“Sie haben schrecklich viel gelesen”, Faust 1, Voorspel van het theater*, 1808.

ERFGOEDDAG 2005

“Gevaar” is het thema van de Erfgoeddag op zondag 17 april 2005. Dat thema gaat in twee richtingen: ‘gevaar in erfgoed’ en ‘erfgoed in gevaar’.

Net zoals in de voorbije jaren neemt het ADVN ook dit jaar deel aan die manifestatie. Het zal daarbij aan beide aspecten van het thema aandacht schenken. Omtrent ‘gevaar in erfgoed’ wordt een aantal stukken tentoongesteld die te maken hebben met ‘oorlogsgevaar’. Dat gebeurt aan de hand van ‘traditionele’ stukken (affiches, foto's,...), maar ook met stukken die zelden aan bod komen (spandoeken, vlaggen). ‘Erfgoed in gevaar’ wordt belicht in een uiteenzetting door ADVN-medewerker Koen Van Keer over de schimmels en insecten die een mogelijk gevaar vormen voor de bewaring van erfgoed. Kennis van natuurlijke fenomenen om precies het potentiële gevaar ervan te voorkomen.

Ter gelegenheid van de Erfgoeddag stelt Archiefbank Vlaanderen de publiekscatalogus voor. In het ADVN, dat één van de producenten van Archiefbank Vlaanderen is, kunt u die dag kennismaken met de mogelijkheden van deze gegevensbank (zie ook p. 6 van deze *ADVN-Mededelingen* voor meer informatie over Archiefbank Vlaanderen).

ERFGOEDDAG 2005 IN HET ADVN – ZONDAG 17 APRIL 2005

- doorlopend van 10u tot 18u – opendeur | tentoonstelling “Gevaar” | tentoonstelling “Twintig jaar ADVN” | demonstratie van de publiekscatalogus Archiefbank Vlaanderen
- om 11u: uiteenzetting over schimmels en insecten door ADVN-medewerker Koen Van Keer

NIEUWE ARCHIEVEN EN ARCHIEFTOEGANGEN IN HET ADVN IN 2004

Deze bijdrage biedt een selectief overzicht van de archieven waarvoor in 2004 een toegang werd aangemaakt en van de overdrachten van archieven die in 2004 aan het ADVN werden gedaan.

ONTSLUITING¹

Wat de archieven van verenigingen en organisaties betreft, werd in 2004 onder meer verdergewerkt aan de inventarisering van het archief van twee grote culturele organisaties, de Vlaamse Toeristenbond-Vlaamse Automobilistenbond (VTB-VAB) (BE ADVN AC453) en het Algemeen Nederlands Zangverbond (ANZ) (BE ADVN AC528). Van beide omvangrijke bestanden (resp. ca. 130 en 150 meter) werd de inventaris van het archiefgedeelte nagenoeg voltooid (zie meer over deze archieven in *ADVN-Mededelingen* nr. [2], [2002], p. 2 en nr. 3, 2002, p. 3). Ook een afdelingsarchief van de VTB-Tielt over de jaren 1950 tot 1990, gevormd door de voorzitter Michiel Balduck, kreeg een toegang (BE ADVN AC594).

Met het archief van de Davidsfonds-afdeling Essen (°1969), over de jaren 1910 tot de jaren 1990, werd een voor deze soort organisaties representatief bestand ontsloten (BE ADVN AC575). De vereniging ontstond uit het samengaan van de Gilde 'Vlaamsch Katholiek Leven' (°1929) met de Davidsfondsafdelingen Essen (°1927) en Wildert (°1947).

Het ADVN bewaart de archieven van een reeks sociaal-economische belangenverenigingen. In 2004 werd het archief van het Vlaams Geneeskundigen Verbond (VGV) ontsloten (BE ADVN AC553). Het VGV, dat in 1922 opgericht werd als Algemeen Vlaamsch Geneesherenverbond, voerde acties rond de taalverhoudingen in de Brusselse ziekenhuizen en pleitte voor de federalisering van de sociale zekerheid en de gezondheidszorg. Vanaf 1970 profileerde het zich eerder als socio-culturele vereniging voor Vlaamse artsen. Het archief bevat grotendeels documenten met betrekking tot de administratie na de Tweede Wereldoorlog, naast stukken omtrent de taalverhoudingen, de communautaire problematiek en de federalisering binnen de medische sector. Een belangrijk deel betreft de contacten met andere Vlaamsgezinde organisaties. Een verwant archief is dat van Rob. De Beule (BE ADVN AC339), die onder meer voorzitter en secretaris was van het VGV. Het archiefbestanddeel dat hij vormde als voorzitter (1960-1979) van het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid, werd eveneens geïnventariseerd. Die organisatie werkte rond de taalproblematiek in de gezondheidssector, voornamelijk in het Brusselse Gewest. Het archief van een

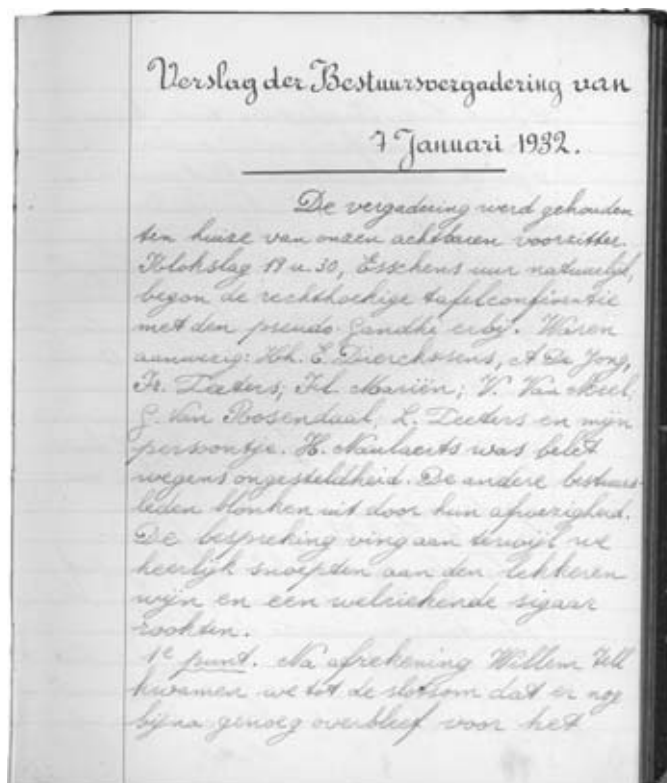
andere belangenvereniging, het Verbond vos, werd reeds enkele jaren geleden door het ADVN van een toegang voorzien. Nu werd ook het archief van de afdeling Leuven geïnventariseerd (BE ADVN AC496).

Onder de strijdverenigingen neemt het in 1950 door Bob Maes opgerichte VMO een aparte plaats in. Het in 2004 geïnventariseerde archief van de propaganda- en actiegroep bevat documenten over de jaren 1970 tot de eerste helft van de jaren 1990 betreffende het beheer, de administratie en de activiteiten, waaronder de 'Voerslag' en de Operatie Brevier, naast stukken van verschillende afdelingen (BE ADVN AC497).

Ook van recent opgerichte verenigingen bevinden er zich ontsloten documenten in het ADVN, zoals bv. de jaarverslagen en nieuwsbrieven uit het archief van Vlaanderen Vlagt (VL²) (BE ADVN AC601). De vereniging met de opvallende verkorting werd opgericht in juli 2001 om Vlaanderen te promoten en te profileren in binnen- en buitenland door op evenementen met een sportief, cultureel of feestelijk karakter te vlaggen met de Vlaamse Leeuw.

Van een heel andere aard is de inhoud van de documenten betreffende het beheer, de administratie en de activiteiten van 1941 tot circa 1970 van de Ignatius-Vereniging (IV). De documenten rond deze religieuze groep onder de bezieling van o.m. pater Stracke bevonden zich in het in 2004 geïnventariseerde archief Daniël Merlevede (BE ADVN AC192).

Ten slotte kan opgemerkt worden dat er toegangen werden voorzien voor de archieven van een aantal Volksunie-afdelingen, zoals bv. het arrondissement Oostende-Veurne-Diksmuide (BE ADVN AC89).

Bladzijde uit het verslagboek van de bestuursvergadering van de vereniging, i.c. de vergadering van 7 januari 1932.

[ARCHIEF DAVIDSFONDS, AFDELING ESSEN, BE ADVN AC575, D1619(2)]

Bij de nieuwe toegangen tot persoonsarchieven vermelden we de inventaris die in 2004 opgesteld werd van het archief van Volksunie-politicus Frans Van der Elst (Neder-over-Heembeek 1920-1997) (BE ADVN AC164). De inventaris vervangt de voorlopige plaatsingslijst als toegang tot het archief.²

Het persoonsarchief van een ander VU-politicus, Hektor De Bruyne (Gouda [NL] 1917-Antwerpen 1995), werd volledig ontsloten (BE ADVN AC111). Het bevat over de jaren 1940 tot de jaren 1980 briefwisseling, werkdossiers en -documenten, toespraken, persoverzichten enz. van de vorme, vnl. als minister van Buitenlandse Handel (cf. het kabinetsarchief BE ADVN AC588), naast persoonlijke dossiers omtrent o.a. de oorlogsperiode en documenten uit het repressiedossier van *Volk en Staat*. Ook het persoonsarchief van VU-mandataris Paul Van Grembergen (°Eksaarde 1937) werd geïnventariseerd. Het bevat over de jaren 1970 tot 1990 bestanddelen over de Volksunie op nationaal vlak en talrijke dossiers betreffende de partijafdelingen in het Meetjesland. Daarnaast is er een belangrijk aantal stukken rond redevoeringen, naast de parlementaire dossiers van de vorme (BE ADVN AC532).

Bestuursleden van verenigingen en organisaties bezitten – indien al niet (een deel van) het archief van de vereniging dan toch – meestal eigen dossiers terzake. Dat is het geval voor Lode Van Kerkhoven (Edegem 1914-1985). Naast zijn werk voor de n.v. Gevaert en voor de Kulturele Stichting van het Noordstarfonds, was hij ook actief in diverse verenigingen, zoals het IJzerbedevaartkomitee (als propagandaleider) en het Davidsfonds (als nationaal bestuurslid, gouvvoorzitter en secretaris van de afdeling Mortsel). Zijn 13 meter grote archief, waarvan de

ontsluiting in 2004 voltooid werd, bevat over vnl. de jaren 1920 tot circa 1970, naast agenda's en documenten betreffende het persoonlijke leven, vele dossiers betreffende het verenigingsleven, met bestanddelen van het archief van de IJzerbedevaartkomitees in Gent en Antwerpen. Daarnaast is er een aantal dossiers betreffende de steun van het Noordstarfonds aan culturele verenigingen en een uitgebreide collectie over cultuur en politiek (BE ADVN AC414).

Ook het archief van Carlo Reiners (Antwerpen 1922-1976) werd in 2004 geïnventariseerd. Reiners was o.m. secretaris van Odier Daem (Rex-Vlaanderen), secretaris van de Vlaamse Concentratie en actief in de Vlaamse Volksbeweging, de Vlaamse Volkskunstbeweging (o.a. bij de organisatie van de Europeades) en de Beweging voor de Verenigde Staten van Europa. In zijn archief (BE ADVN AC579) bevinden zich over de jaren 1940 tot 1970 documenten betreffende het privéleven van de archiefvorme en betreffende de verenigingen waarin hij actief was (met documenten uit het archief van de Vlaamse Concentratie en de Vlaamse Volksbeweging), naast o.a. briefwisseling en publicaties rond religieuze onderwerpen (vnl. met betrekking tot Léon Bloy). Er is ook een opmerkelijke collectie autografen van o.a. Hendrik Conscience, Julius De Geyter, Lode Zielens en Floris Prims. Bijzondere autografen werden ook tijdens de inventarisering van andere archieven aangetroffen, zoals bv. een brief van Stijn Streuvels uit 1945 (in het archief Charles Van Hecke; BE ADVN AC609).

Soms worden er bij de inventarisering van een archief ook andere archiefbestanden aangetroffen. Dat was het geval bij de ontsluiting van het archief van de historicus Guido Provoost (Brugge 1940-Gent 1981): zijn archief (BE ADVN AC474) uit vnl. de jaren 1970, bevat naast dossiers betreffende zijn academische activiteiten, ook uitgebreide documentatie rond o.m. de Frontbeweging en de Vlaamse beweging tijdens het interbellum (Frans-Belgisch Militair Akkoord, Ward Hermans) en betreffende de collaboratie tijdens en de repressie na WOII. In dezelfde overdracht werden bestanddelen aangetroffen van de archieven van Jef Deumens, Piet Steegmans en Marcel Stijns. Jef Deumens (Eisden 1890-Antwerpen 1973) was lid van de Frontbeweging, voorzitter van het Verbond vos in Limburg, voorman van de Katholieke Vlaamse Volkspartij (KVV) en daarna Kamerlid en senator voor het Vlaams Nationaal Verbond. Hij werd in 1941 door de Duitse bezetter aangesteld tot oorlogsburgemeester van Hasselt. Zijn archief (BE ADVN AC616) over de

Statuten van de afdeling Gouda van het Vlaamsch-Belgisch Verbond (VBV) d.d. 20 juli 1918.

De vader van de archiefvorme, Emiel De Bruyne, gaf tijdens de Eerste Wereldoorlog les aan een Belgische vluchtelingenschool in Gouda (NL). Hij was er o.m. secretaris van de plaatselijke afdeling van het VBV, een vereniging van Vlaamse uitgewekenen onder voorzitterschap van Frans Van Cauwelaert. Laatstgenoemde formuleerde er de kern van het latere flamingantische 'minimumprogramma'.

Het archief bevat een aantal documenten betreffende de VBV-afdeling Gouda en Emiel De Bruyne.

[ARCHIEF HEKTOR DE BRUYNE, BE ADVN AC111, D1696(4)]

jaren 1940 tot de jaren 1960 bevat o.m. documenten betreffende collaboratie en repressie. Het archief van Piet Steegmans (Stokkem 1894-Edegem 1968) over de jaren 1960 betreft vnl. de Verbond vos-afdeling Kontich-Edegem (waarvan hij voorzitter was), naast memoires van de vormer (BE ADVN AC615). Marcel Stijns (Elsene 1900-Brussel 1967) was vanaf 1936 hoofdredacteur van *Het Laatste Nieuws*; hij was ook redactielid van *De Vlaamsche Gids* en secretaris van het Liberaal Vlaams Verbond en het Algemeen-Nederlands Verbond. Stijns was tijdens WOII in Londen bestuurder van het Belgisch persagentschap Inbel en uitgever van het tijdschrift *Onafhankelijk België*. Hij was ook actief in (inter)nationale persverenigingen en ijverde voor de totstandkoming van de Benelux. Zijn archief in het ADVN (BE ADVN AC617) bevat over vnl. de jaren 1940 vooral briefwisseling en documentatie betreffende o.m. de Koningskwestie.

In 2004 werden inhoudelijk zeer gevarieerde archieven geïntroduceerd. Zo is er een archief over de jaren 1930 tot midden jaren 1950 dat dossiers bevat die gevormd werden door een krijsauditeur tijdens de repressieperiode, naast stukken betreffende zijn werking in de Aanvaardingscommissie voor Politieke Gevangenen en civiele dossiers uit zijn advocatenpraktijk (BE ADVN AC381). Van een heel andere aard zijn de dagboeken, briefwisseling, foto's, publicaties, knipsels en andere documenten van en over de Vlamingen in Canada en de Verenigde Staten. Die documenten zijn het resultaat van de prospectiereizen uitgevoerd door het ADVN (cf. hierover o.a. *ADVN-Mededelingen*, nr. 4, 2002, pp. 2-4): zij worden verzameld in het Fonds Vlamingen in Noord-Amerika (BE ADVN AC530).

De Wase impressionistische schilder en schrijver Edmond Verstraeten (Waasmunster 1870-Sombeke 1956), had vele contacten in Vlaamsgezinde en andere culturele kringen. Zijn archief, dat het einde van de 19de eeuw tot de jaren 1950 bestrijkt, bevat naast scripten en tekeningen van de vormer, onder meer briefwisseling met Emiel Claus, Pol De Mont, Emmanuel De Bom, Octave Maus e.a. (BE ADVN AC545).

In 2004 werd het archiefschema als toegang tot een archief geïntroduceerd in de leeszaal. Daardoor worden archieven beschikbaar voor raadpleging terwijl ze nog ontsloten worden. Dat was het geval voor het archief Joost Van Dommele (°Sint-Niklaas 1956) dat over de jaren 1970 tot de jaren 1990 documenten bevat betreffende de nationalistische problematiek in Baskenland en Noord-Ierland, c.q. rond de Vlaamse verenigingen die terzake actief zijn, zoals Anai Artea en Ierland Komitee Vlaanderen, naast de Werkgroep Arbeid (VSB-VRSB) (BE ADVN AC551).

Brief van Octave Maus aan Edmond Verstraeten d.d. 18 april 1909 over de aankondiging in L'Art Moderne van een tentoonstelling van diens werk. Octave Maus (Brussel, 1856-1919) was bezieler van het modernisme in de schilderkunst, onder meer in de door hem opgerichte verenigingen Les XX (1883-1893) en La Libre Esthétique (1893-1914) en in zijn tijdschrift L'Art Moderne (1881-).
[ARCHIEF EDMOND VERSTRAETEN, BE ADVN AC545, D10721(24)]

Nadere gegevens betreffende de archieven (ook betreffende de infra niet vermelde bestanden) kunnen binnenkort in het archievenoverzicht op de webstek van het ADVN geraadpleegd worden. De toegangen zijn raadpleegbaar in de leeszaal van het ADVN.

OVERDRACHTEN

Tijdens het afgelopen jaar gebeurden meer dan driehonderd overdrachten van bronnengehelen aan het ADVN. Daartoe behoorde o.m. het archief van Daniël Deconinck (Reningelst 1921-Weerde 2004), het Kamerlid (1961-1965) wiens pogingen om tot een links en federalistisch front binnen de Volksunie te komen, door o.m. de oprichting van de Vlaamse Democraten, leidden tot de verwijdering uit de partij. Zijn archief bevat, naast de dossiers uit zijn advocatenpraktijk, documenten betreffende zijn politieke en flamingantische werking (vnl. over de jaren 1950 tot 1970, in het Brusselse en het Vlaams-Brabantse), scripten (o.a. betreffende filosofie en als medewerker aan verschillende bladen) en uitgebreide collecties documentatie (knipsels), boeken en periodieken (BE ADVN AC619). Daarbij sluit het archief aan van Lei Vrancken (Neerpelt 1919-Jette 2000), die secretaris was van het Vlaams Jeugdkomitee voor de Wereldtentoonstelling, van de Vlaamse Volksbeweging arrondissement Brussel, van de Vlaamse Democraten en van het Democratisch Aktiekomitee Vlaanderen. De documenten in zijn archief betreffen verschillende van die verenigingen over midden jaren 1950 tot midden jaren 1960 (BE ADVN AC608). Andere politieke archieven werden overgedragen door onder meer Paul Van Grembergen (i.c. het archief van het Kabinet van Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtena-

renzaken; BE ADVN AC614), Fons Borginon (zijn politiek archief; BE ADVN AC544), Dirk De Cock (over zijn mandaat voor de VU/Spirit in het Vlaams Parlement, 1999-2004; BE ADVN AC610), Luk Vanhorenbeek (rond de VU-afdeling Bierbeek en parlementaire activiteiten; BE ADVN AC627), Jef Helsen (rond de VU-afdeling Kessel-Lo (en Heverlee en Leuven); BE ADVN AC593), Fons Van den Bossche (over de VU-afdeling Lennik; BE ADVN AC603) en Wilfried Remy (betreffende de Volksuniejongeren; BE ADVN AC629).

In 2004 werd een aantal bijzondere persoonsarchieven overgedragen die de intermediaire structuren rond de Vlaamse beweging betreffen. Zo bevat het archief van de Nederlandse bibliothecaris en historiograaf van de Vlaamse beweging Arie W. Willemsen (Terwolde [NL] 1930-Utrecht [NL] 2003), naast o.m. personalia van de vormer betreffende zijn schooltijd, vooral documenten betreffende zijn activiteiten als redacteur en als bestuurslid van verschillende verenigingen w.o. de Willem de Zwijger Stichting en Noord-Zuid (BE ADVN AC596). Het archief van priester, leraar, en publicist Ward Corsmit (Berchem 1919-Borgerhout 2002), die aalmoezenier was van de naar Noord-Frankrijk uitgeweken Vlamingen, bevat over de jaren 1950 tot 1990 brieven, teksten en documentatie (BE ADVN AC577). In het archief Herman Bruggen (Gent 1922-Gentbrugge 1998) bevinden zich dossiers betreffende het toneelleven, inzonderheid de Groep Herman Bruggen (BE ADVN AC597).

Aansluitend op de hiervoor vermelde bestanden in het Fonds Vlamingen in Noord-Amerika, werd o.m. het archief verworven van Theopiel Caudron (Hofstade 1880-1970). Hij was missionaris in Indiaans gebied in de VS en pastoor (later prelaat) in Oklahoma. Caudron richtte vijf kerken en twee scholen op. Zijn archief bevat documenten betreffende zijn leven als priester in Oklahoma (BE ADVN AC595).

Ook gedurende het voorbije jaar werden verschillende collecties aan het ADVN overgedragen.

Zo bv. een aanzienlijke boekencollectie over Zuid-Afrika van Paul Janssen (°Antwerpen 1939) (BE ADVN AC625) en een verzameling boeken van Fidelis De Volder (Burcht 1927-Mechelen 2004), die publicist was (van o.m. de 'Voldertjes' in 't *Pallietkerke*) en voorzitter van de Vlaams Blok-afdeling Mechelen (BE ADVN AC621). Door Marc Platel (°Gent 1941) werden nota's, studieteksten en documentatie omtrent Brussel overgedragen (BE ADVN AC570).

In de *ADVN-Mededelingen* verschijnt de volledige lijst van overdrachten in de rubriek 'Aanwinstenlijst'.

■ [LB]

¹ In principe wordt in deze bijdrage over de ontsluiting enkel gerefereerd aan de archivalia.

² In het volgende nummer van de *ADVN-Mededelingen* verschijnt een uitgebreide bijdrage over dit archief.

ARCHIEFBANK VLAANDEREN

Archiefbank Vlaanderen realiseert in het kader van het Archiefdecreet van 19 juli 2002 een duurzaam register van de Vlaamse private archieven met het oog op hun bescherming en wetenschappelijke valorisatie. Van de in Vlaanderen bewaarde private archieven worden identificatiegegevens opgenomen in een "gouden gids". Het brede publiek kan die geautomatiseerde databank binnenkort via internet bevragen en raadplegen.

Conform het projectplan werd in 2003-2004 de databank conceptueel uitgetekend en technisch gerealiseerd. Tevens werd door contactname met archiefinstellingen en erfgoedzorgers de aanzet gegeven tot een coherente en systematische gegevensverzameling. Daarnaast werd gestart met de publiekswerking: de verspreiding van folders, de organisatie van infomomenten en het lanceren van de webstek.

Momenteel zit Archiefbank Vlaanderen in de operationele fase: de invoermodule is beschikbaar en op de Erfgoeddag van 17 april a.s. wordt de publiekscatalogus langs de webstek on line raadpleegbaar.

Alle aandacht gaat nu naar de invoer van gegevens. Die gebeurt in eerste instantie vanuit de vier erkende privaatrechtelijke archiefcentra die instaan voor het beheer en de ontwikkeling van het project (ADVN, Amsab-ISG, Kadoc-K.U.Leuven en Liberaal Archief). Uiteraard leveren de nieuwe thema-archieven een belangrijke bijdrage aan de registratie van het privaat archivalische erfgoed. Daarnaast stapt een aantal archiefinstellingen uit zowel de privaatrechtelijke als de openbare sector mee in het project. Zij hebben zich spontaan aangemeld of werden vanuit het projectteam aangezocht. Met vele andere bewaarinstellingen zijn de besprekingen over een mogelijke samenwerking aan de gang. De contactname met het veld wordt systematisch verdergezet. Naast infosessies worden in het najaar ook workshops gepland met het oog op de begeleiding van de gegevensinvoer.

Het is duidelijk dat de opbouw van een overkoepelende en geactualiseerde databank een werk van lange adem is en dat Archiefbank Vlaanderen slechts gerealiseerd kan worden in nauwe samenwerking met alle betrokkenen, onder meer de openbare en privaatrechtelijke archiefinstellingen, de bibliotheken en musea, de academische wereld, de heemkundige en genealogische verenigingen, de koepelorganisaties uit de erfgoedsector, de experts terzake en het ruime publiek.

Archiefbank Vlaanderen zoekt dan ook de medewerking van iedereen die in Vlaanderen begaan is met het archivalische erfgoed. Gegevens kunnen aangereikt worden via een gebruiksvriendelijk webformulier.

■ [MV/SG]

ARCHIEFBANK VLAANDEREN

Bagattenstraat 174, 9000 Gent

[E] info@archiefbank.be [W] www.archiefbank.be

DE PIL-VAN GASTELPRIJS
VOOR GESCHIEDENIS

Op 9 mei laatsleden – de geboortedag van Emiel en Albrecht Pil – vond de prijsuitreiking plaats van de Derde Pil-van Gastelprijs voor Geschiedenis [periode 2001-2003]. Laureaat van de prijs was Joris Dedeurwaerder voor zijn publicatie *Professor Speleers: een biografie* (Gent-Antwerpen, Academia Press & Perspectief Uitgaven, 2002).

Zoals gebruikelijk, werd naar aanleiding van de uitreiking van de prijs, een gedeelte belicht van het archief van de familie Pil-van Gastel. Voor die uitreiking werd uit het audiovisueel archief een fototentoonstelling samengesteld. Zij gaf een beeld van de vakanties die de familie doorbracht aan de kust tussen 1926 en 1937.

De VIERDE PIL-VAN GASTELPRIJS loopt over de periode 2004-2006. De laureaat ontvangt, behalve de geldprijs van 6000 euro, eveneens een portret van Emiel Pil, uitgevoerd door Gerard Alsteens (GAL). Hierna volgt het reglement.

REGLEMENT VAN DE VIERDE PIL-VAN GASTELPRIJS VOOR GESCHIEDENIS
PERIODE 2004-2006

1. De Vierde Pil-van Gastelprijs voor Geschiedenis wordt uitgeschreven. De toekenning van de prijs heeft plaats in 2007. Aan het laureaatschap van de prijs is het bedrag van 6000 euro verbonden. De Driejaarlijkse Pil-van Gastelprijs wordt uitgeschreven overeenkomstig de wens van wijlen Emiel Pil (1924-1992), die als historicus en als geëngageerde en open Vlaamsgezinde monnik een opvallende rol vervulde in de Vlaamse beweging.

2. Gevraagd wordt: een uitgegeven of onuitgegeven oorspronkelijke en wetenschappelijk verantwoorde studie over een aspect van de Vlaamse beweging.

3. De studie mag niet bekroond zijn met een prijs van de Vlaamse Gemeenschap, van de Vlaamse provincies of steden of met een belangrijke prijs toegekend door privaatrechtelijke of publiekrechtelijke instellingen. De jury oordeelt autonoom over de notie belangrijke prijs; als basisregel geldt daarbij een prijs van ten minste 1250 euro.

4. Uitgegeven studies dienen te zijn gepubliceerd in de loop van de drie jaren die voorafgaan aan de inleveringsdatum.

5. De studies die voor de prijs in aanmerking komen dienen in het Nederlands gesteld te zijn. Onuitgegeven werken moeten ingediend worden als typoscript (schrijfmachine of tekstverwerker).

6. Aan de auteurs worden geen voorwaarden opgelegd op het vlak van woonplaats, nationaliteit, leeftijd en diploma's. Elke auteur kan slechts één studie indienen. Studies gerealiseerd door drie of meer auteurs komen niet in aanmerking.

7. De studies moeten in vijfvoud en uiterlijk op 5 januari 2007 overgemaakt zijn aan de secretaris van de jury:

Frans-Jos Verdoodt, p/a Lange Leemstraat 26, 2018 Antwerpen.

8. De jury beslist autonoom over de toekenning van de prijs en de eventuele eervolle vermelding(en), waarvan zij zelf het bedrag bepaalt.

9. Over de uitslag en de beslissingen van de jury wordt geen briefwisseling gevoerd.

10. De ingezonden scripten worden het eigendom van de organisatie.

11. De vzw ADVN bezit het voorrecht om de onuitgegeven bekroonde studie (cf. art. 2 en art. 8) te publiceren, onder de voorwaarden die gebruikelijk zijn in het uitgeversbedrijf.

12. Alle niet-voorzien gevallen en gebeurlijke betwistingen worden beslecht door de organisatie van de prijs.

SAMENSTELLING VAN DE JURY: Richard Celis, voorzitter; Frans-Jos Verdoodt, secretaris; Machteld De Metsenaere (VUB), Luc De Vos (KMS), Jozef Maton (RUG/ADVN), Ludo Simons (UA), Romain Van Eenoo (RUG), Herman Van Goethem (UA), Louis Vos (KUL), leden.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij het secretariaat van de Pil-van Gastelprijs voor Geschiedenis, t.a.v. Marleen Abelshausen, p/a Lange Leemstraat 26, 2018 Antwerpen.

AANWINSTENLIJST

DECEMBER 2004 - FEBRUARI 2005

AR Archief	PE Periodieken
AV Audiovisueel archief	NE Necrologia
BO Bibliotheekwerken	AP Ambtelijke publicaties
DA Documentatie	

[deze aanduidingen zijn indicatief; zij kunnen worden aangepast naargelang van de verwerking van de overdracht]

2004/287	Ward Herbosch, Wommelgem	AR
2004/288	Guido Stevens, Belsele	AR / AV / BO / DA / PE
2004/289	Yolande Bauwens, Ronse	NE
2004/290	Gerard Dispersyn, Harelbeke	AV / PE
2004/291	Wim Pieters, Harelbeke	AV / DA / PE
2004/292	Walter Deconinck, Kortrijk	AR / AV / BO / DA / PE
2004/293	Snuffelhoek (De), Zonnebeke	PE
2004/294	Stichting Vlamingen in de Wereld (ViW), Mechelen	AR / AV / BO / PE
2004/295	Voorpost Vlaanderen, Deurne	AV / DA / PE
2004/296	Kristof Papin, Beernem	DA
2004/297	Veerle Walscharts, Mortsel	AV / DA / PE
2004/298	Pol Feytens, Merchtem	AR / AV / BO / DA
2004/299	Luk Vanhorenbeek, Bierbeek (Korbeek-Lo)	AR
2004/300	Roeland Aelbers, Sint-Katelijne-Waver	AR / AV / BO / DA / PE

2004/301	Walter Baeten, Gent	AR / AV / BO / DA / PE
2004/302	Sint-Pietersabdij, Steenbrugge	NE
2004/303	Mia De Clercq-Cardoen, Nieuwpoort	NE
2004/304	De Levensboom, Antwerpen	PE
2004/305	Groen-Rechts, Borgerhout	AR / AV / PE
2004/306	Carlos Van Louwe, Koksijde	BO
2004/307	Paul Van Grembergen, Ertvelde	AR
2004/308	Uitgeverij Egmont, Brussel	BO
2004/309	Jan Hol, Canterbury (Kent) (UK)	BO / DA / PE
2004/310	Wilfried Remy, Hasselt	AR / BO / DA / PE
2004/311	Gilbert Devriendt, Sourbrodt-Waimes	AR / AV / BO / DA / PE
2004/312	Erik Vandewalle, Izegem	AR / AV / DA / PE
2004/313	Richard Celis, Antwerpen	BO / PE
2004/314	Alois H. Goyvaerts, Beveren-Waas	PE
2004/315	Naamloos, Antwerpen	AV
2004/316	Luc De Meyer, Antwerpen	PE
2004/317	Alexander Sintobin, Izegem	BO
2004/318	Wilfried Van Gucht, Mortsel	AV / BO / DA / PE / NE
2004/319	Monique Stevens, Diksmuide	DA
2004/320	Hans Vandenhouten, Merksem	BO
2004/321	Vlaanderen Morgen, Rotselaar	AR / AV
2004/322	Arnold Van Puymbroeck, Chicago (US)	AR
2004/323	Kadoc-K.U.Leuven, Leuven	BO
2004/324	Juan José Van Meurs, Buenos Aires (AR)	PE
2005/001	Frans-Jos Verdoodt, Massemen	AR / AV / BO / DA / PE
2005/002	Wetenschappelijke tijdingen (Wt), Antwerpen	AR / BO / PE
2005/003	Eric Ponette, Winksele-Herent	AV
2005/004	Naamloos, Antwerpen	AV / BO / DA / AP
2005/005	Kongra Netewiya Kurdistan (KNK), Brussel	AR / AV / BO / DA / PE
2005/006	Naamloos, Antwerpen	BO
2005/007	Andries De Schepper, Evergem	AR
2005/008	Daniël Lampaert, Antwerpen	BO
2005/009	Familie Denise Lehouck-Bondroit, Brussel	NE
2005/010	Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel (AMVB), Brussel	NE
2005/011	Roeland Aelbers, Sint-Katelijne-Waver	AR / AV / BO / DA / PE
2005/012	Hugo Andries, Turnhout	PE
2005/013	BK Belgian Club of Mishawaka, Mishawaka (US)	AR / AV
2005/014	Walter Vanbeylen, Brugge	AV / BO / DA / PE
2005/015	Karel H. Bouving, Deurne	PE
2005/016	Familie Irène Clerckx, Rotselaar	NE
2005/017	Luc Boeva, Leuven	BO
2005/018	Kunstgroep Alkuone, Aalst	AR
2005/019	Kadoc-K.U.Leuven, Leuven	BO
2005/020	Lieven Bockaert, Aalter	AR / AV / BO / DA / PE / NE
2005/021	IJzerbedevaartkomitee, Diksmuide	AR / AV / BO / PE
2005/022	Guido Dutry, Duffel	AR / AV / BO / DA / PE
2005/023	Verbond VOS, Antwerpen	AR / PE
2005/024	Paul Janssen, Antwerpen	BO / PE
2005/025	Lode Ureel, Antwerpen	AR / DA
2005/026	Rob. De Beule, Antwerpen	AR / AV / BO / DA
2005/027	Omer Steeno, Haasrode	AR
2005/028	Centre Josep Carner, Brussel	PE
2005/029	Stadsarchief Brugge, Brugge	BO / DA
2005/030	Frans Van der Auwera, Ekeren	AR / AV
2005/031	Erven Arthur de Bruyne, Sint-Amands	AR / AV / BO / DA / PE
2005/032	Veerle Schiltz, Mortsel	AV
2005/033	Karel Van Reeth, Aalst	AV
2005/034	Jozef De Cock, Sint-Niklaas	BO
2005/035	Stichting Werkgroep Herkenning, Amsterdam (NL)	BO
2005/036	Jan Verroken, Oudenaarde	AR
2005/037	Bert Anciaux, Brussel	AR
2005/038	Erven Toon De Jonck, Antwerpen	AR / AV / BO / DA / PE
2005/039	Edmond Breugelmans, Berchem	BO / PE
2005/040	Begga Andries, Berchem	AV / BO / DA / PE
2005/041	Gust Van Damme, Merksem	AR
2005/042	Lieven Dehandschutter, Sint-Niklaas	PE

Dit is het dertiende nummer van de **ADV-N-Mededelingen**. Deze publicatie wil u op de hoogte brengen en houden van de werking van het ADVN in al haar aspecten: het algemeen beheer, de aanwinsten in de collecties, de dienstverlening, de projecten en publicaties, de huisvesting enz. De **ADV-N-Mededelingen** zijn gratis en worden u op verzoek toegestuurd.

Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV-N) vzw

Lange Leemstraat 26 – BE-2018 Antwerpen 1
[T] +32 [0]3-225 18 37 [F] +32 [0]3-226 64 05
[E] info@advn.be [W] www.advn.be
postrekening: 000-1587760-64
bankrekening: 419-8059591-83
bouw- en renovatiefonds: 419-8059599-91

BEREIKBAARHEID

met de wagen:

via E17 of E19

openbaar vervoer

trein:

Berchem Station

+ tram 8

bus: lijnen 1 en 23

tram: lijnen 7, 8, 12
en 24

Sinds augustus 2002 worden de Antwerpse leien heraangelegd. Sinds juni 2004 zijn er ook werken aan de Antwerpse ring. Voor informatie omtrent die werken kunt u terecht op www.werkenantwerpen.be.

Het ADVN sluit in 2005 op hiernavolgende dagen: op 28 maart, op 5, 6 en 16 mei, op 11, 21 en 22 juli, op 15 augustus, op 31 oktober, op 1 en 11 november en van 26 tot 30 december

OPENINGSUREN LEESZAAL

maandag tot donderdag: van 9u tot 16u

zaterdag: na afspraak is er mogelijkheid tot raadpleging; in 2005 kan dit nog op: 30 april, 28 mei, 25 juni, 30 juli, 27 augustus, 24 september, 23 oktober, 26 november en 17 december

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Luc Boeva, Koen De Scheemaeker, Sophie Gyselinck, Frans-Jos Verdoodt, Michel Vermote, Rita Verelst

COÖRDINATIE: Marleen Abelshausen

ADMINISTRATIE: Marleen Deridder

VORMGEVING: LetterWerk, Antwerpen [T] 03-827 43 50

Giften aan het ADVN worden graag aanvaard op een van de hiervoor genoemde rekeningnummers.

Voor giften vanaf 30 euro ontvangt u een fiscaal attest.